

Y-indekset sigtet på produktion af den mest økonomiske mælk

Anders Fogh og Ulrik Sander Nielsen

Målet er ikke at lave flest kg mælk i tanken, men at optimere indtjeningen for den mælk man producerer

Hovedbestanddelene i mælk er vand, laktose, fedt og protein. I et kg mælk er mængden af laktose konstant, mens mængden af fedt og protein kan variere og er påvirket af f.eks. fodring eller avl.

Det koster energi at lave mælk. Energien bruges til syntesen af både laktose, fedt og protein, men på mejeriet afregnes man kun efter indholdet af fedt og protein. Faktisk straffes man for den samlede mængde laktose i mælken, fordi en større mængde laktose er ensbetydende med flere kg mælk – det gælder også selvom efterbetalingen beregnes ud fra de leverede kg mælk. I mælk med 4,5 % fedt og 3,8 % protein stammer 23 % af energien fra laktose, så laktose er ikke en uvæsentlig del af den energi der går til produktion af mælk.

I daglig tale snakkes der ofte om mælkeydelsen i kg EKM. EKM er defineret som et kg standardmælk. Hvis en ko leverer 45 kg EKM, leverer hun således en bestemt mængde energi i mælken. EKM er dermed et mål for hvor meget foder som koen skal optage, men det siger ikke nødvendigvis noget om værdien af den mælk hun leverer til mejeriet. Nedenfor er et eksempel på mælk som er produceres med samme foderoptagelse, svarende til 45 kg EKM, men med forskelligt indhold af fedt og protein og dermed også forskellig værdi på mejeriet

Fedt pct.	Protein pct.	Kg mælk	Kg fedt	Kg protein	Kg, F+P	Indtægt, kr.
3,5	2,9	50	1,75	1,46	3,2	144
4	3,3	45	1,81	1,51	3,3	149
4,5	3,8	41	1,86	1,55	3,4	154

Indtægt er beregnet med en pris på 45 kroner for ½ kg fedt + ½ kg protein

Tabellen viser, at man med den samme mængde foder, kan tjene 10 kroner mere hvis koen har højere fedt og protein procent. I ovenstående eksempel er der endda ikke taget højde for at man samtidig bliver straffet for hvert kg mælk man leverer til mejeriet, så i realiteten vil forskelle i afregning være større.

Tyre med høje Y-indeks giver mælk med den mest økonomiske sammensætning

I Y-indekset er der en negativ vægt på mælk og positive vægte på fedt og protein. Når man vælger tyre med høje Y-indeks, får man dermed automatisk mere koncentreret mælk, og dermed også mælk der giver højere indtægter med samme foderomkostning